



Korruptsioonivastase seaduse rakendamine valdades ja linnades

Peakontrolör Airi Mikli, auditijuht Tambet Drell

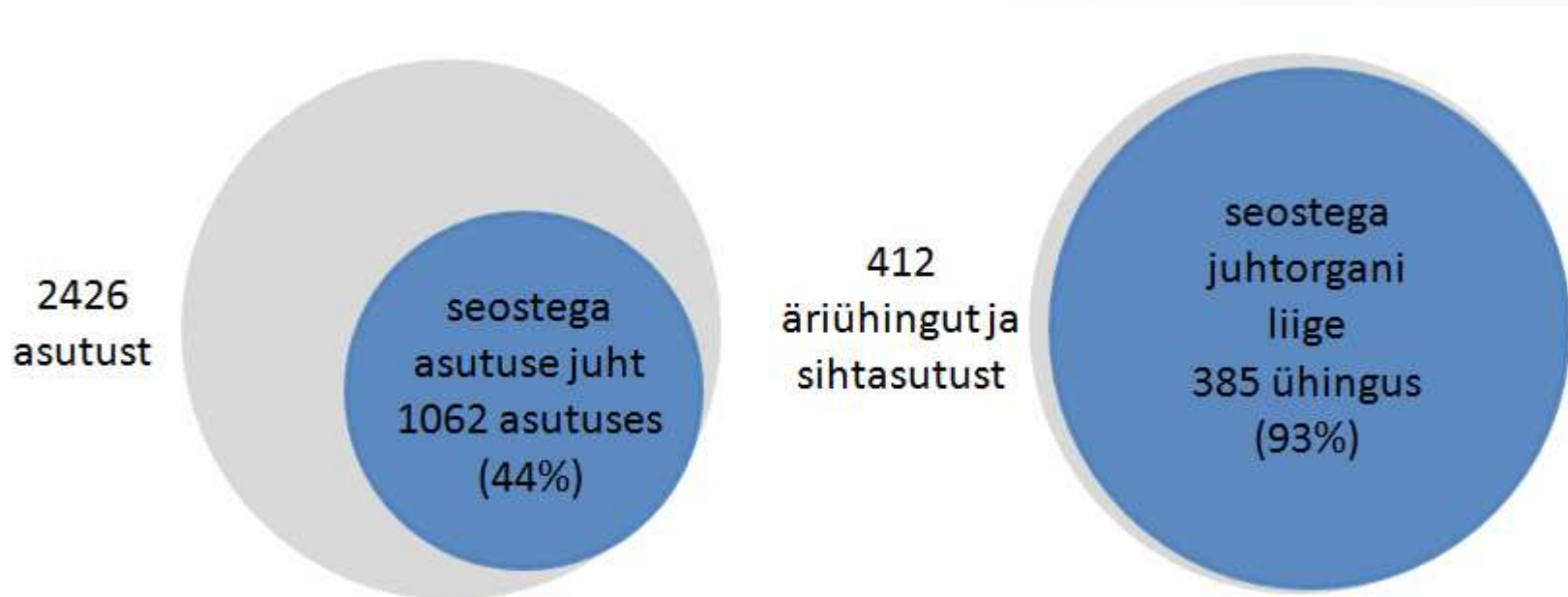
Justiitsministeerium

14.06.2017



Taustainfoks ehk miks me auditi tegime?

- 2013.a jõustunud KVS tõi kaasa põhimõttelisi muudatusi: vähem lausalisi keelde + avaramad normid (ehk laiem korrupsioonikäsitus).
- See tähendab, et suurem vastutus korrupsiooni äratundmisel ja vältimisel on asutustes kohapeal.
- See on väljakutse sisekontrollisüsteemidele.
- Korrupsiooniriskid on KOVides olnud läbi aja kõrged. Üheks väljenduseks on kas või juhtide sagedane seotus eraettevõtetega.





Keda ja mida auditeeriti?

KVSist tulenevad ülesanded	
AMETIISIKU tasand	ASUTUSE-ETTEVÕTTE tasand
<p>1) keelatud on korruptiivse tulu nõudmine, saamine ja vahendamine,</p> <p>2) keelatud on ametiseisundi korruptiivne kasutamine,</p> <p>3) keelatud on avaliku vahendi korruptiivne kasutamine,</p> <p>4) keelatud on mõjuvõimu korruptiivne kasutamine,</p> <p>5) keelatud on siseteabe korruptiivne kasutamine,</p> <p>6) pidama kinni tegevus- ja toimingupiirangutest,</p> <p>7) avaldama oma huvid huvide deklaratsioonis</p>	<p>1) tagama ametiisiku kohustustest kinnipidamise kontrolli,</p> <p>2) tagama ametiisiku korruptsiooni ennetuse alase teadlikkuse,</p> <p>3) tagama, et ametiisik ei pea tegema otsust-toimingut iseenda või endaga seotud isiku suhtes,</p> <p>4) huvide deklaratsioonide kontroll</p>



võeti auditis kokku üldstatult kahte küsimusse:

a) kas 2015-2016 tehingutes on olnud KVS-i rikkumisi?

b) kas korruptsiooniriskide maandamiseks on loodud toimiv sisekontrollisüsteem?

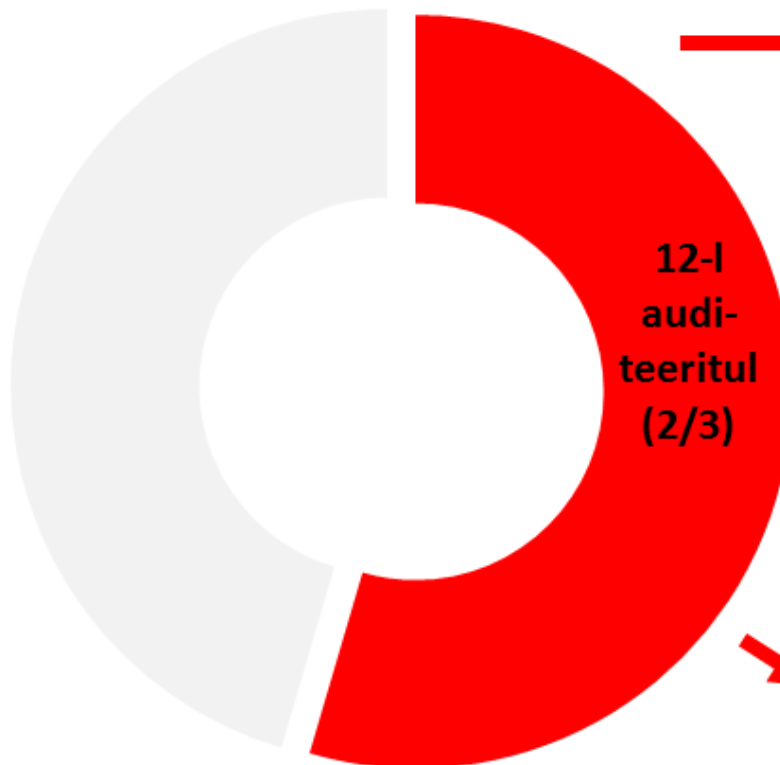


auditeeriti seda
7 KOVi (koos kõigi asutustega)
+
11 KOVi ühingus
+
nende omanikust KOVides (9)



Rikkumised ametiisiku tasemel

TOIMINGUPIIRANGU RIKKUMISED



- 2-1 oli rikkumisi nii ostutehingute puhul kui ka töötasude määramisel
- 6-1 oli rikkumisi ostutehingute puhul
- 4-1 oli rikkumisi töötasude määramisel

Rikkumisega seotud rahasumma:
ostutehingutes ca 50 000.- +
töötasu määramisel ca 20 000

Rikkumiste põhiline sisu: osaleti tehingutes endaga seotud ettevõttega viisil, mis võimaldas tehingu asjaolusid mõjutada või määrati iseendale lisatasu.



Probleemid asutuse-ettevõtte tasemel

Mitte ühelgi auditeeritul ei olnud toimivat sisekontrollisüsteemi korrupsiooniriskide maandamiseks ja KVSist tulenevate ülesannete täitmiseks. Milles see väljendub?

- Korrupsiooni küll mõistetakse, kuid oma asutuse-ettevõtte kontekstis ei ole korrupsiooniriskidele mõeldud. Puudub põhjendatud arusaam, millistes tööloikudes see avaldub ja kas meetmed selle vastu on piisavad.
- Formaalses töökorralduses (põhimäärused, erinevad korrad, ametijuhendid jne) korrupsiooniriske ega nende maandamist reeglina eraldi teemana ei käsitletud.
- Ametiisiku kohustustest kinnipidamist ei olnud enamasti kontrollitud (ca 60% auditeeritustest) või kui oligi, olid kontrollid pealiskaudsed, dokumenteerimata ja väited paljasõnalised.
- Sama seis oli ametiisiku teadlikkuse edendamisega. 10 auditeeritut (55%) väitis, et on sellega mingil moel tegelema, kuid tõendeid tegevuste kohta valdavalt ei olnud.

TUVASTATUD RIKKUMISED ON NÕRGA SISEKONTROLI TAGAJÄRG!



Riigikontrolli edasine tegevus

KOVide suhtes: Auditis tuvastatud rikkumised on lihtsasti välditavad, kui mingigi sisekontroll toimiks. Haldusreformi tõttu auditeeritutele praegu konkreetseid soovitusi ei tee. Kaalume seda pärast reformi ja adressaadiks oleksid uued volikogud.

RIIGI TASAND: Korruptsiooni ennetuse arendustegevustes on rõhk olnud ametiisikute koolitamisel. Koolitused on vajalikud, kuid vaja oleks ka rohkem praktilisi tööriistu. **Korruptsioonivastase strateegiaga selleks kavandatud arendused on jäänud aga toppama ja perspektiiv on ebamäärane.**

Eelkõige on need 2 arendust: a) riskihindamise ja sisekontrolli juhendmaterjali koostamine KOVidele (pidi valmima 2015) ning b) KOVide tehingupartnerite täielik avalikustamine (pidi valmis saama 2016). Mõlemast oleks abi auditis tuvastatud rikkumiste vastu.

Soovitus: justiitsministril tagada, et arendused saavad lubatud kujul tehtud hiljemalt 2018.a. Minister lubas soovitust täita. Mõnede tegevustega on pärast auditit juba ka alustatud.